

Briselē, 7.11.2018.
COM(2018) 734 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

**Pretī daudzpusīgam Eiropas Savienības regulējumam attiecībā uz endokrīnajiem
disruptoriem**

IEVADS

Endokrīnie disruptori ir ķīmiskas vielas, kas maina endokrīnās sistēmas darbību un negatīvi ietekmē cilvēka un dzīvnieku veselību. Tiem var būt gan sintētiska, gan dabiska izcelsme. Ekspozīcijai endokrīnajiem disruptoriem var būt dažādi avoti — tādi kā pesticīdu atliekas vai ikdienā lietotas vai klātesošas patēriņa preces.

Kas ir endokrīnā sistēma?

Endokrīnā sistēma ir organisma ziņojumapmaiņas sistēma. Par saziņas līdzekli tā izmanto hormonus — ar asins plūsmu ceļojošas signālmolekulas —, ar to starpniecību ietekmējama attālas šūnas, audus un orgānus. Ar hormonu starpniecību notiek daudzu organisma procesu vadīšana — no tādiem agrīniem procesiem kā embrionālā attīstība un orgānu veidošanās līdz pat audu un orgānu funkcijām pieaugušā vecumā.

Bažas par endokrīnajiem disruptoriem arvien aug jau kopš 20. gs. 90. gadiem¹. Pēc tam, kad Eiropas Parlaments 1998. gadā pieņēma Rezolūciju par endokrīnajiem disruptoriem², Komisija 1999. gada decembrī pieņēma Kopienas stratēģiju attiecībā uz endokrīnajiem disruptoriem³, kura kopš tā laika īstenota ar darbību tādās jomās kā pētniecība, reglamentācija un starptautiskā sadarbība.

Endokrīno disruptoru izprašanā un reglamentēšanā jau sasniegts daudz, un tagad attiecībā uz rīkošanos ar šīm ķīmikālijām ES tiek atzīta par vienu no pasaules līderiem. Tomēr sabiedrībā joprojām pastāv bažas.

Komisija vienmēr bijusi un arī turpmāk būs pilna apņēmības ES iedzīvotājus un vidi aizsargāt no jebkādam bīstamām ķīmikālijām. Šajā sakarā gandrīz divdesmit gadus pēc Kopienas 1999. gada stratēģijas pieņemšanas ES pieeja endokrīno disruptoru jautājumā jāatjaunina tā, lai šī stratēģija joprojām atbilstu jaunākajām atziņām un ar šīm vielām saistītos jautājumus dažādās jomās arī turpmāk saskanīgi risinātu, balstoties uz jauniegūtajām zināšanām, sasniegtajiem rezultātiem un iegūto pieredzi. Šajā nolūkā Komisija tagad izklāsta savu stratēģisko pieeju endokrīno disruptoru jautājumā turpmākajiem gadiem, kuras kopējais virsmērķis būs nodrošināt augsta līmeņa aizsardzību ES iedzīvotājiem un videi un turklāt saglabāt tādu iekšējo tirgu, kurš apmierina patērētāju vajadzības un ir labvēlīgs visu ES uzņēmumu plauksmei.

Šis paziņojums atsaucas uz Eiropas Parlamenta un Padomes pieprasījumiem⁴, turpina 7. vides rīcībprogrammu⁵ iesāktu un tā regulējošais satvars ir starptautiskās saistības rīkoties attiecībā uz kaitīgām ķīmikālijām⁶.

¹ Piemērs ir 1996. gadā notikušais seminārs [“Endokrīno disruptoru ietekme uz cilvēka veselību un savvaļas sugām” \(The Impact of Endocrine Disruptors on Human Health and Wildlife\)](#), kuru Eiropas Komisija līdzfinansēja.

² OV C 341, 9.11.1998., 37. lpp.

³ COM(1999) 706.

⁴ Sk., piem., Eiropas Parlamenta 2013. gada 14. marta (P7TA(2013)0091) un 2016. gada 8. jūnija (P8_TA(2016)0270) rezolūciju, kā arī Padomes secinājumus par cilvēka veselības un vides aizsardzību, pareizi apsaimniekojot ķīmiskās vielas (19.12.2016.).

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 20. novembra Lēmums Nr. 1386/2013/ES par vispārējo Savienības vides rīcības programmu līdz 2020. gadam (OV L 354 28.12.2013., 171. lpp.)

⁶ Konkrētāk sk.: ANO Ilgtspējīgās attīstības programmu 2030. gadam (2015), [Parmas deklarāciju](#) (2010) un [Ostravas deklarāciju](#) (2017), ar ko nākušas klajā Pasaules Veselības organizācijas Eiropas reģiona valstis (jo īpaši Parmas deklarācijā endokrīnie disruptori minēti “mūsu laikmeta svarīgāko vides un veselības problēmu vidū”) un [Starptautiskās konferences par ķīmisko vielu apsaimniekošanu](#) trešās un ceturrtās sesijas secinājumus.

1. iedaļā aprakstīti zinātniskie panākumi, kas attiecībā uz endokrīnajiem disruptoriem gūti pēdējo divdesmit gadu laikā. 2. iedaļā apkopota ES līdzšinējā rīcība, savukārt 3. iedaļā izklāstīta pieeja, ko Komisija piedāvā, lai turpmāk rezultatīvi virzītu uz priekšu ES politiku attiecībā uz endokrīnajiem disruptoriem.

1. ZINĀTNE PAR ENDOKRĪNAJIEM DISRUPTORIEM

Pēdējo desmitgažu laikā zinātne attiecībā uz endokrīno disrupciju ir būtiski pavirzījusies uz priekšu. Kopš pieņemta Kopienas 1999. gada stratēģija, kļuvušas pieejamas daudzas recenzētas zinātniskās publikācijas, kurās pētīta endokrīnās disrupcijas daba, tās cēloņi un sekas cilvēka veselībai un savvaļas populācijām. Par virzību uz priekšu ziņojušas arī Eiropas Komisijas un ES aģentūru publikācijas, vai arī tā minēta Komisijas koordinētu aktivitāšu sakarā.

Kopš 1999. gada **zinātniskie pierādījumi, kas eksponētību endokrīniem disruptoriem saista ar cilvēka slimībām vai negatīvām videssekām, ir kļuvuši stiprāki**. Turklāt zinātnes sasniegumi ir sekmējuši vienošanos par daudziem endokrīnās disrupcijas saprašanā būtiskiem jautājumiem. Ir panākta plaša vienprātība attiecībā uz endokrīnā disruptora **definīciju**, ko 2002. gadā sniegusi Starptautiskā Ķīmikāliju drošuma programma (dažādām Apvienoto Nāciju Organizācijas aģentūrām, ieskaitot Pasaules Veselības organizāciju, kopīga programma), proti, *“eksogēna viela vai maisījums, kas maina endokrīnās sistēmas darbību un tāpēc kaitīgi ietekmē neskarta organisma, tā pēcteču, populāciju vai subpopulāciju veselību”*⁷.

Vienprātība pastāv arī par to, ka attiecībā uz **eksponētību** endokrīnajiem disruptoriem **visjūtīgākais laikposms** ir tādi kritiski attīstības periodi kā augļa attīstība un pubertāte⁸. Eksponētība endokrīnajiem disruptoriem šajos laikposmos var radīt paliekošas sekas un paaugstinātu jutību pret slimībām vēlākā dzīvē. Vispāratzīts ir arī, ka **endokrīnie disruptori endokrīno sistēmu var traucēt dažādā veidā**. Līdz šim zinātne galveno uzmanību veltījusi tikai nedaudzām endokrīnām modalitātēm⁹. Tomēr pēdējos gados pierādīts, ka endokrīnā sistēma jutīga pret endokrīnajiem disruptoriem var būt arī citos aspektos. Arvien vairāk pierādījumu liecina, ka eksponētība kādai endokrīno disruptoru kombinācijai var radīt papildu ietekmi (**“maisījuma efekts”** jeb **“kokteiļefekts”**), tāpēc eksponētība endokrīniem disruptoriem nelabvēlīgu ietekmi var radīt pat tādās koncentrācijās, pie kurām katram atsevišķam endokrīnajam disruptoram nekāda ietekme nav novērota¹⁰ (pat ja šāda ietekme nav raksturīga tikai endokrīnajiem disruptoriem vien)¹¹.

Tomēr **robi zināšanās joprojām pastāv**. Konkrētāk, tie saistīti ar:

⁷ Starptautiskā Ķīmikāliju drošuma programma (*International Programme on Chemical Safety (IPCS)*) (2002), [Global Assessment of the state-of-the-science of Endocrine Disruptors](#).

⁸ United Nations Environment Programme (UNEP) / World Health Organization (WHO) (2012), [State of the science of endocrine disrupting chemicals](#).

⁹ Oestrogen, androgen, thyroid hormone or steroidogenesis (EATS).

¹⁰ UNEP / WHO (2012). Sk. arī, piem., Thrupp TJ et al. (2018), *The consequences of exposure to mixtures of chemicals: Something from ‘nothing’ and ‘a lot from a little’ when fish are exposed to steroid hormones*, *Science of the total environment*, 619.–620. sēj., 2018. gada 1. aprīlis, 1482.–1492. lpp.

¹¹ Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde gatavo [norādījumus](#) par saskaņotām riska novērtēšanas metodikām, kas paredzētas tādu cilvēkveselības, dzīvniekveselības un ekoloģisko risku novērtēšanai, kurus rada kombinēta eksponētība vairākām ķīmikālijām; Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde (EFSA) (2013), [Scientific Opinion on the identification of pesticides to be included in cumulative assessment groups on the basis of their toxicological profile](#).

- sekām, ko **ekspozīcija endokrīnajiem disruptoriem rada slimību attīstībā un savvaļas florai un faunai**. Šajā sakarā nav pilnīgas izpratnes par to, kādā veidā negatīvas sekas rada tieši ekspozīcija ķīmikālijām un kā to nošķirt no citiem iespējamajiem šādu seku cēloņiem, kas patlaban tiek pētīti. Tiešām arī citi faktori ietekmē šādu ar endokrīno sistēmu saistītu traucējumu attīstīšanos (tādi kā ģenētika, uzturs, dzīvesveids vai citi videsfaktori) vai sekas savvaļas florai un faunai (piem., pārmērīga ekspozīcija, klimata pārmaiņas);
- **pastāvošajiem strīdiem par to, vai un kādā veidā tādi noteikti toksikoloģijas principi kā “drošā sliekšņa” princips** — proti, deva, par kuru zemākai devai nav gaidāma nelabvēlīga ietekme, — **ir piemērojami endokrīno disruptoru drošumam**¹². Daļa zinātnieku uzskata, ka attiecībā uz endokrīnajiem disruptoriem drošs sliekšnis vispār nav nosakāms;
- **nepietiekamu izpratni par kombinētu ekspozīciju** (“maisījuma ietekme / kokteiļietekme”);
- endokrīno disruptoru aizstāšanai paredzētu **drošāku alternatīvu** (arī ar neķīmisku pieeju) **izstrādi**;
- endokrīnās disrupcijas **mehānismu**.

Testēšana un zinātnes spēja informēt regulatorus

Vēl viena joma, kur zinātne ir būtiski pārvirzījusies uz priekšu, bet tai jātiek vēl tālāk, ir saistīta ar **testēšanas metožu izstrādi un validāciju**. Endokrīno disruptoru apzināšanai, kā arī attiecīgai ar tiem saistītai pārvaldīšanai tiešām ir nepieciešama drošticama testēšana, kurā būtu ņemti vērā daudzie veidi, kā endokrīnie disruptori var iejaukties endokrīnajā sistēmā. Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija ir vadošā atzītā organizācija, kas atbildīga par tādu savstarpēji atzītu testēšanas vadlīniju¹³ izstrādi, kuras pēc tam attiecīgi tiek transponētas ES tiesību aktos. Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde 2013. gadā izpētīja esošās endokrīno disruptoru testēšanas vadlīnijas. Tā secināja¹⁴, ka attiecībā uz vairākām tādām endokrīnām modalitātēm zīdītājdzīvnieku un zivju organismā, ko var skart endokrīnie disruptori¹⁵, ir (vai drīz būs) pieejami vairāki testi, taču mazāk testu ir pieejami attiecībā uz putniem un amfībijām. Iestāde arī konstatēja, ka: joprojām nepieciešams izstrādāt un/vai validēt testus, kas aptver citus endokrīnās sistēmas aspektus vai citas dzīvnieku grupas; nav piemērotu paredzes modeļu dažām tādām ar endokrīno sistēmu saistītām slimībām kā noteikti hormonālās sistēmas vēži vai vielmaiņas traucējumi / aptaukošanās un ka nevienā pētījumā nav vērtēta ekspozīcijas ietekme uz zīdītājdzīvniekiem visā to mūža ciklā¹⁶.

¹² Vēl viens piemērs ir endokrīnā disruptora devas—atbildreakcijas sakarība. Kas attiecas uz visiem šiem aspektiem, sk. jo īpaši: Kopīgais Pētniecības centrs (JRC) (2013), [Key scientific issues relevant to the identification and characterisation of endocrine disrupting substances - Report of the Endocrine Disruptors Expert Advisory Group](#); JRC (2013), [Thresholds for Endocrine Disruptors and Related Uncertainties - Report of the Endocrine Disruptors Expert Advisory Group](#); Beausoleil et al. (2016), [Review of non-monotonic dose-responses of substances for human risk assessment](#); Solecki et al. (2017), [Scientific principles for the identification of endocrine-disrupting chemicals: a consensus statement](#).

¹³ Attiecībā uz endokrīnajiem disruptoriem relevantās testēšanas vadlīnijas ir norādītas dokumentā [Endokrīno disruptoru testēšanas un novērtēšanas konceptuālais satvars](#).

¹⁴ EFSA (2013), [Scientific Opinion on the hazard assessment of endocrine disruptors: Scientific criteria for identification of endocrine disruptors and appropriateness of existing test methods for assessing effects mediated by these substances on human health and the environment](#).

¹⁵ *Oestrogen, androgen, thyroid hormone or steroidogenesis (EATS)*.

¹⁶ Ir zinātniski norādījumi, kā interpretēt atsevišķo testu rezultātus un attiecībā uz kādu atsevišķu vielu apkopot visus pieejamos pierādījumus, ar kuru palīdzību to izvērtēt endokrīnās disrupcijas sakarā. Starptautiskā līmenī jāatsaucas uz ESAO (2012) dokumentu “Norādījumu dokuments par standartizētām testēšanas vadlīnijām ķīmikāliju izvērtēšanā attiecībā uz endokrīno disrupciju” ([Guidance Document on Standardised Test Guidelines](#)).

Turklāt, tāpat kā citos zinātniskās pētniecības laukos, arī attiecībā uz endokrīnajiem disruptoriem nepieciešams virzīties uz priekšu ar dzīvniekiem izdarītas testēšanas alternatīvu izstrādē: tas nozīmētu prasmīgāk balstīties uz līdzšinējiem datiem (un vēl vairāk izmantot ekstrapolācijas paņēmienus¹⁷), tostarp lielāku svaru atvēlot matemātiskai modelēšanai un jaunām *in vitro* metodēm.

2. ES LĪDZŠINĒJĀ ENDOKRĪNO DISRUPTORU POLITIKA UN REGULĒJUMS

Pēc Kopienas 1999. gada stratēģijas ES endokrīno disruptoru jautājumā ir izstrādājusi rīcībpolitisku atbildi, kura galveno uzmanību veltī tam, lai **veicinātu zinātnisko pētniecību**, rezultatīvi **reglamentētu endokrīnos disruptorus** un šajā laukā attīstītu **starptautisko sadarbību**.

ES pētniecība un endokrīnajiem disruptoriem paredzētu testēšanas vadlīniju izstrāde

Kopš 1999. gada galvenie instrumenti, kas balstījuši zinātnes progresu endokrīno disruptoru laukā, bijušas Eiropas Savienības pētniecības un tehnoloģiskās attīstības pamatprogrammas. Ir finansēti vairāk nekā 50 daudznacionāli sadarbības projekti, kuri no ES saņēmuši vairāk nekā 150 miljonus euro. Minēto projektu mērķis ir izprast endokrīno iedarbības mehānismu, apzināt, kādā veidā eksponētība endokrīnajiem disruptoriem nelabvēlīgi ietekmē cilvēka veselību un savvaļas floru un faunu un izstrādāt rīkus endokrīno disruptoru apzināšanai un ekspozīcijas novērtēšanai. Vēl 52 miljoni euro jaunu endokrīnajiem disruptoriem paredzētu testēšanas metožu projektiem ir atvēlēti programmā “Apvārsnis 2020” un tiks piešķirti līdz gada beigām.

Papildinot programmā “Apvārsnis 2020” finansēto pētniecību, pēdējos gados ESAO aizgādībā īpaši centieni tiek veltīti tam, lai uzlabotu endokrīno disruptoru identificēšanai paredzēto testēšanas vadlīniju pieejamību un testēšanā novērstu ES un starptautiskā līmenī apzinātās vājās vietas. Autoritatīvāka testēšana ir svarīgs veids, kā kontroli padarīt rezultatīvāku. Eiropas Komisija ir finansējusi vairākas aktivitātes, kurās galvenokārt tikuši apzināti testēšanas vadlīnijās vērojamie trūkumi, šo trūkumu novēršanas veidi, prioritizēta testēšanas vadlīniju tālāka izstrāde un līdzšinējās testēšanas vadlīnijas nostiprinātas vai izstrādātas jaunas¹⁸.

Kā endokrīnajiem disruptoriem pievēršas ES tiesību akti

Paralēli zinātnes progresam pēdējās desmitgadēs Eiropas Savienība, lai nodrošinātu augstu aizsardzības līmeni cilvēka veselībai, dzīvnieku veselībai un videi, turklāt nodrošinot iekšējā tirgus netraucētu darbību, ir pakāpeniski atjauninājusi savu ķīmikālijas reglamentējošo tiesību aktu kopumu. Mūsdienās tiek atzīts, ka ES tiesību akti pieder pie vissargājamošākajiem tiesību aktu kopumiem pasaulē; tie reglamentē visas ķīmiskās vielas, arī ar endokrīni disruptīvām īpašībām apveltītās.

ES pieeja balstās uz augsta līmeņa zinātniskām konsultācijām, ko sniegušas tādas attiecīgas riska novērtēšanā iesaistītas ES organizācijas kā Eiropas Ķīmikāliju aģentūra, Eiropas

[for Evaluating Chemicals for Endocrine Disruption](#)). ES līmenī īpaši norādījumi pastāv dažādo tiesisko regulējumu kontekstā.

¹⁷ Viens piemērs ir analogiju veidošana, kas dod iespēju informāciju par vienu vielu prognozēt, izmantojot datus par kādu citu vielu.

¹⁸ Piemēri: [Setting priorities for further development and validation of test methods and testing approaches for evaluating endocrine disruptors](#) (2018); *Development of a study protocol for thyroid disruptor testing in the mammalian system* (tiks pabeigts 2019. gadā); [Validation study to assess in vitro methods for thyroid disruptors](#) (sākts 2017. gadā un joprojām turpinās).

Pārtikas nekaitīguma iestāde vai Patērētāju drošības zinātniskā komiteja, un uz riska pārvaldības lēmumiem, ko pieņēmusi Komisija ar dalībvalstu piekrišanu. Ja zinātniskā izvērtēšanā pietiekami noteikti secinājumus izdarīt nav iespējams, Komisija saviem iedzīvotājiem un videi aizsardzības pasākumus nosaka, vadoties no tā dēvētā *piesardzības principa*. Tiesību aktu izpildi īsteno dalībvalstis un Komisija atvieglo informācijas apmaiņu starp nacionālajām kompetentajām iestādēm, lai uzlabotu to izpildes aktivitātes¹⁹.

Pēdējos gados Komisija saskaņā ar attiecīgajos tiesību aktos noteiktajām dažādajām prasībām ir vērsusies pret endokrīnajiem disruptoriem. Īpaši noteikumi par to, kā rīkoties attiecībā uz endokrīnajiem disruptoriem, tagad ir iekļauti tiesību aktos, kas reglamentē pesticīdus²⁰ un biocīdus²¹, ķīmikālijas vispār (“*REACH* regula”)²², medicīniskās ierīces²³ un ūdeni²⁴. Atkarībā no konkrētajiem tiesību aktiem šīs prasības atšķiras. Citos tiesību aktos, tādos kā par materiāliem, kas ir saskarē ar pārtiku²⁵, kosmētikas līdzekļiem²⁶, rotaļlietām²⁷ vai darba ņēmēju aizsardzību darba vietā²⁸, īpašu attiecībā uz endokrīnajiem disruptoriem paredzētu normu nav. Tomēr uz vielām ar endokrīni disruptīvām īpašībām attiecas katrā gadījumā atsevišķa regulatīva rīcība, kuras pamatā ir vispārīgās tiesību aktu prasības.

Endokrīno disruptoru regulējums: daži piemēri

- Balstoties uz Pasaules Veselības organizācijas definīciju Komisija nesēn ir iedibinājusi **kritērijus, pēc kuriem identificēt endokrīnos disruptorus uz pesticīdus un biocīdus reglamentējošo tiesību aktu pamata**²⁹. Šis solis uz priekšu ir jauns atskaites punkts, jo reglamentējošā kontekstā endokrīno disruptoru identificēšanas kritēriji vēl nekad nav bijuši noteikti. Principā nākotnē šajās preču kategorijās nebūs atļauts izmantot nevienu endokrīno disruptoru, izņemot gadījumus, uz kuriem attiecas ļoti ierobežotas atkāpju iespējas.

¹⁹ Piem., izmantojot [ātrās brīdināšanas sistēmu bīstamu nepārtikas preču jomā](#).

²⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 21. oktobra Regula (EK) Nr. 1107/2009 par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū (OV L 309, 24.11.2009., 1. lpp.).

²¹ Biocīdi (piemēram, dezinfekcijas līdzekļi) tiek izmantoti kaitīgu organismu kontrolei — Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 22. maija Regula (ES) Nr. 528/2012 par biocīdu piedāvāšanu tirgū un lietošanu (OV L 167, 27.6.2012., 1. lpp.).

²² Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra Regula (EK) Nr. 1907/2006, kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (*REACH*) (OV L 396 30.12.2006., 1. lpp.).

²³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2017. gada 5. aprīļa Regula (ES) 2017/745, kas attiecas uz medicīniskām ierīcēm (OV L 117, 5.5.2017., 1. lpp.).

²⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 23. oktobra Direktīva 2000/60/EK, ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā (OV L 327, 22.12.2000., 1. lpp.).

²⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 27. oktobra Regula (EK) Nr. 1935/2004 par materiāliem un izstrādājumiem, kas paredzēti saskarei ar pārtikas produktiem (OV L 338, 13.11.2004., 4. lpp.).

²⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 30. novembra Regula (EK) Nr. 1223/2009 par kosmētikas līdzekļiem (OV L 342 22.12.2009., 59. lpp.).

²⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 18. jūnija Direktīva 2009/48/EK par rotaļlietu drošumu (OV L 170, 30.6.2009., 1. lpp.).

²⁸ Konkrētāk sk. Padomes 1998. gada 7. aprīļa Direktīvu 98/24/EK par darba ņēmēju veselības un drošības aizsardzību pret risku, kas saistīts ar ķīmikāliju izmantošanu darbā (OV L 131, 5.5.1998., 11. lpp.) un Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvu 2004/37/EK par darba ņēmēju aizsardzību pret risku, kas saistīts ar kancerogēnu vai mutagēnu iedarbību darbā (OV L 158 30.4.2004., 50. lpp.).

²⁹ Komisijas Deleģētā regula (ES) 2017/2100 (OV L 301, 17.11.17., 1. lpp.) un Komisijas Regula (ES) 2018/605 (OV L 101, 20.4.2018., 33. lpp.).

- Uz **REACH** pamata tādu vielu sarakstā, kuru laišanai tirgū vajadzīga īpaša licence, ir ievietoti divi endokrīnie disruptori³⁰. Kā endokrīni disruptori ir apzinātas vēl 13 vielas, kas iekļautas *licencēšanas kandidātvielu* sarakstā, kurā nonāk vielas, ko vēlāk varētu iekļaut licencējamo vielu sarakstā³¹. Ierobežojumi³² skar arī vielas ar endokrīni disruptīvām īpašībām. Piemēram, Komisija nesen ieguva dalībvalstu atbalstu³³ priekšlikumam dažādos ikdienā lietojamos izstrādājumos **aizliegt četru ftalātu** — plastmasu mīkstināšanā plaši izmantotu ķīmikāliju³⁴, — **klātbūtni 0,1 % vai augstākā līmenī**. Turklāt sakarā ar bažām par potenciālām endokrīni disruptīvām īpašībām patlaban tiek izvērtētas vairāk nekā 80 ķīmikālijas.
- Uz **ūdeni** reglamentējošo tiesību aktu pamata Komisija **vairākus endokrīnos disruptorus ir iekļāvusi**³⁵ **prioritāro vielu sarakstā, kurā nonāk vielas, kas izraisa īpašas bažas**,³⁶ un uz kuru attiecas vides kvalitātes standarti un emisiju kontrole. Turklāt trijus endokrīnos disruptorus Komisija ir iekļāvusi tādu “novērojamo” vielu sarakstā, par kurām jāvērtē Savienības mēroga monitoringa dati³⁷.
- Sakarā ar bažām par endokrīno disrupciju **zīdaiņu pudelītēs un citos zīdaiņu un mazbērnu pārtikai paredzētos konteīneros ķīmikāliju bisfenolu A lietot aizliegts**, savukārt attiecībā uz citiem materiāliem, kas ir saskarē ar pārtiku, tai ir noteiktas ļoti zemas migrācijas robežas³⁸. Uz bisfenolu A attiecas arī **robežvērtības, kas noteiktas rotallietām**, kuras paredzētas 36 mēnešu vecumu nesasnējušiem bērniem vai jebkura vecuma bērniem ievietošanai mutē³⁹, un kases automātu izdruku **papīram**⁴⁰. Ļoti zemas vērtības attiecībā uz bisfenolu A ir noteiktas arī attiecībā uz **darba ņēmēju aizsardzību no ekspozīcijas** ieelpojamu putekļu ceļā⁴¹.
- Uz **kosmētikas līdzekļus** reglamentējošo tiesību aktu pamata īpaši ierobežojumi vai aizliegumi ir noteikti attiecībā uz vairākiem konservantiem ar endokrīni disruptīvām īpašībām, jo īpaši zīdaiņu un mazbērnu aizsargāšanas nolūkā⁴². **Turklāt ir aizliegta arī kāda par ultravioletā starojuma filtru**⁴³ saules aizsarglīdzekļos izmantota viela, jo īpaši ņemot vērā tās potenciālās endokrīni disruptīvās īpašības.

³⁰ REACH XIV pielikuma “licencējamo vielu saraksts” — attiecīgās vielas ir, piemēram, noteikti ftalāti, nonilfenola etoksilāti un oktilfenols.

³¹ Plašāka informācija par *licencēšanas kandidātvielu sarakstu* ir pieejama Eiropas Ķīmikāliju aģentūras [vietnē](#).

³² Sk. REACH XVII pielikumu.

³³ REACH komiteja, kuru veido eksperti no visām dalībvalstīm, ierosināto pasākumu vienbalsīgi [atbalstīja](#) 2018. gada 11. jūlijā.

³⁴ Bis(2-etilheksil)ftalāts, benzilbutilftalāts, di-*n*-butilftalāts, diizobutilftalāts.

³⁵ Tādas kā bromdifenilētera, bis(2-etilheksil)ftalātu un tributiltīna savienojumi.

³⁶ Pēdējoreiz atjaunināts ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 12. augusta Direktīvu 2013/39/ES, ar ko groza Direktīvu 2000/60/EK un Direktīvu 2008/105/EK attiecībā uz prioritārajām vielām ūdens resursu politikas jomā (OV L 226, 24.8.2013., 1. lpp.)

³⁷ Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2018/840 (OV L 141, 7.6.2018., 9. lpp.). Šīs vielas ir 17-alfa-etinilestradiols (EE2), 17-beta-estradiols (E2) un estrons (E1).

³⁸ Komisijas Regula (ES) Nr. 10/2011 (OV L 12, 15.1.2011., 1. lpp.) un Komisijas Regula (ES) 2018/213 (OV L 41, 14.2.2018., 6. lpp.).

³⁹ Komisijas Direktīva (ES) 2017/898 (OV L 138, 25.2.2017., 128. lpp.).

⁴⁰ Komisijas Regula (ES) 2016/2235 (OV L 337, 13.12.2016., 3. lpp.).

⁴¹ Komisijas Direktīvas 2009/161/ES (OV L 338, 19.12.2009., 87. lpp.) un (ES) 2017/164 (OV L 27, 1.2.2017., 115. lpp.). Pēdējās pārskatīšanas pamatā ir Arodekspozīcijas robežvērtību zinātniskās komitejas 2014. gada ieteikums (SCOEL/SUM/113).

⁴² Daži tā dēvētie “parabēni”, aizliegti ar Komisijas Regulu (ES) Nr. 358/2014 (OV L 107, 10.4.2014., 5. lpp.) un Komisijas Regulu (ES) Nr. 1004/2014 (OV L 282, 26.9.2014., 5. lpp.).

⁴³ 3-benzilidēnkampars — Komisijas Regula (ES) 2015/1298 (OV L 199, 29.7.2015., 22. lpp.), kas pieņemta uz Patērētāju drošības zinātniskās komitejas atzinuma SSCS/1513/13 pamata.

Lai realizētu visu endokrīniem relevanto ES tiesību aktu potenciālu, Komisija patlaban īsteno darbības vairākās jomās. Šo darbību vidū ir:

- tālāk attīstot attiecībā uz pesticīdiem un biocīdiem izstrādātos kritērijus, censties izstrādāt horizontālu pieeju endokrīno disruptoru identificēšanai visos ES tiesību aktos;
- lai uzlabotu endokrīno disruptoru identifikāciju, atjaunināt dažādajos tiesiskajos regulējumos attiecībā uz datiem izvirzītās prasības;
- novērtēt, kā uz *REACH* pamata ar drošības datu lapām saistītā darba sakarā uzlabot saziņu par endokrīnajiem disruptoriem piegādes ķēdē⁴⁴;
- tālāk attīstīt endokrīno disruptoru zinātnisko novērtēšanu, lai veiktu jaunas regulatīvas darbības;
- atbalstīt datu koplietošanas un monitoringa aktivitātes;
- sagatavot norādījumu dokumentus un ziņojumus;
- organizēt mācības riska vērtētājiem un pārvaldītājiem.

Turklāt vairākas notiekošas Komisijas iniciatīvas, ko patlaban izskata Eiropas Parlaments un Padome vai kas ir īstenošanas procesā, pēc pilnīgas ieviešanas sagādās papildu instrumentus endokrīno disruptora jautājumu risināšanā. To vidū ir:

- priekšlikums regulai par **riska novērtēšanas pārredzamību un ilgtspējību**, kura pamats ir ES pārtikas aprites tiesību akti⁴⁵ un kura nolūks ir uzlabot uzticēšanos regulatīvajam procesam, arī attiecībā uz tādu vielu novērtēšanu, par ko ir aizdomas, ka tās ir endokrīni disruptori;
- **Eiropas stratēģija attiecībā uz plastmasu**⁴⁶, kuras nolūks ir reciklēšanas veicināšanas labad paātrināt vielu, kas rada bažas, arī endokrīno disruptoru, aizstāšanu;
- **Dzeramā ūdens direktīvas** pārskatīšanas priekšlikums⁴⁷, kurā dzeramā ūdens nekaitīguma noteikšanas parametru sarakstam tiek pievienoti trīs endokrīnie disruptori⁴⁸;
- **“Uz patērētājiem orientētais jaunais kurss”**⁴⁹ un **“Preču pakete”**⁵⁰, kuri uzlabos preču drošuma prasību izpildes nodrošināšanu un pievērsīsies endokrīno disruptoru nelikumīgajai klātbūtnei dažādās precēs⁵¹;
- un spēkā esošā **darba aizsardzības** tiesiskā regulējuma atjaunināšana, kura balstās uz stabilām zinātnes atziņām un kuras nolūks ir aizsargāt darba ņēmējus, kas pakļauti

⁴⁴ Drošības datu lapas ir pakārtotajiem lietotājiem izsniegti dokumenti, kas satur informāciju par vielu vai maisījumu īpašībām. Sk. *REACH* regulas pārstrādāto redakciju (COM(2018)116).

⁴⁵ COM(2018) 179.

⁴⁶ COM(2018) 28 un COM(2018) 32 — turpinājums, kas izriet no ES rīcības plāna pārejai uz aprites ekonomiku COM(2015) 614.

⁴⁷ COM(2017) 753.

⁴⁸ Beta-estradiols; nonilfenols; bisfenols A.

⁴⁹ COM(2018) 183.

⁵⁰ Konkrētāk, Komisijas priekšlikums regulai par tiesību aktu atbilstību un izpildi (COM(2017) 795).

⁵¹ 2018. gadā Eiropas Ķimikāliju aģentūras Izpildes nodrošināšanas foruma koordinētā tirgus uzraudzības pasākumā (*Forum REF-4* projekta ziņojums [Saskaņotais izpildes projekts attiecībā uz ierobežojumiem \(Harmonised Enforcement Project on Restrictions\)](#), ECHA-18-R-03-EN) atspoguļoja, ka 19,7 % no pārbaudītajām rotaļlietām un 3,6 % no pārbaudītajiem bērnu aprūpes priekšmetiem (galvenokārt no EEZ nepiederīgām valstīm vai nezināmas izcelsmes) saturēja ftalātus tiesību aktiem neatbilstošā līmenī. 2017. gadā dalībvalstis, izmantojot Ātrās brīdināšanas sistēmu bīstamu nepārtikas preču jomā, par ftalātu ziņā neatbilstīgiem produktiem apmainījās ar vairāk nekā 170 paziņojumiem.

saskarei ar tādām bīstamām ķīmikālijām, no kurām dažām piemīt endokrīni disruptīvas īpašības.

Starptautiskā sadarbība endokrīno disruptoru jautājumā

Komisija un dalībvalstis aktīvi piedalās Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas darbā, tādējādi palīdzēdamas organizācijas centieniem izstrādāt testēšanas vadlīnijas attiecībā uz endokrīnajiem disruptoriem, par kurām būtu starptautiska vienošanās, un uzlabot sadarbību starptautiskajā arēnā.

Komisija un dalībvalstis arī atbalsta Pasaules Veselības organizācijas⁵², Starptautiskās ķīmisko vielu pārvaldības stratēģiskās pieejas un Apvienoto Nāciju Organizācijas Vides programmas darbu. Komisija un dalībvalstis ar starptautiskajiem partneriem sadarbojas un apmainās ar informāciju arī Pasaules Tirdzniecības organizācijas satvarā attiecībā uz regulatīvām ES norisēm, kas varētu skart tirdzniecību⁵³. Turklāt informācijas apmaiņas ar starptautiskajiem partneriem ir notikušas uz divpusēja pamata, jo īpaši ar Amerikas Savienotajām Valstīm, Kanādu, Japānu un nesen arī ar Ķīnu. Lai gan partneru pieeja rīcībai attiecībā uz endokrīnajiem disruptoriem atšķiras, tie ir vienprātīgi, ka šis jautājums jārisina prioritāri⁵⁴. Diskusijas par endokrīno disruptoru jautājumiem ir iedibinātas arī divpusējas sadarbības nolīgumos ar tirdzniecības partneriem.

3. KĀ VIRZĪT UZ PRIEKŠU ES POLITIKU ATTIECĪBĀ UZ ENDOKRĪNAJIEM DISRUPTORIEM

Komisijai vienmēr bijusi un arī turpmāk būs apņemšanās ES iedzīvotājiem un videi nodrošināt augsta līmeņa aizsardzību no endokrīnajiem disruptoriem un turklāt saglabāt tādu iekšējo tirgu, kurš apmierina patērētāju vajadzības un ir labvēlīgs visu ES uzņēmumu plauksmei.

Attiecībā uz izpratni par šīm bīstamajām ķīmikālijām un to reglamentēšanu Kopienas 1999. gada stratēģijas īstenošana ir Eiropas Savienību izvirzījusi avangardā. Taču, lai veicinātu virzību uz priekšu un saglabātu vēlamo augsto aizsardzības līmeni, ir svarīgi nodrošināt, lai dažādām jomām paredzētā ES tiesiskajā regulējumā endokrīnie disruptori joprojām būtu traktēti saskanīgi.

Turpmākajos gados ES pieejai endokrīno disruptoru jautājumā būtu jābalstās uz piesardzības principa piemērošanu un jāorientējas uz to, lai:

- **līdz minimumam samazinātu cilvēku un vides kopējo eksponētību** endokrīnajiem disruptoriem, īpašu uzmanību veltot ekspozīcijai tādos kritiskos organisma attīstības periodos kā augļa attīstība un pubertāte;
- **paātrinātu pamatīgas pētniecības bāzes izstrādi** rezultatīvas un perspektīvā vērstas lēmumu pieņemšanas vajadzībām;
- **sekmētu aktīvu dialogu**, kas visām ieinteresētajām personām pavērtu iespēju tikt uzklautām un sadarboties.

⁵² Kā jau minēts, kritēriji, pēc kuriem identificēt endokrīnos disruptorus uz pesticīdus un biocīdus reglamentējošo tiesību aktu pamata, balstās uz Pasaules Veselības organizācijas definīcijas.

⁵³ Tāda bijusi rīcība, piemēram, to kritēriju izstrādē, pēc kuriem identificēt endokrīnos disruptorus uz pesticīdus un biocīdus reglamentējošo tiesību aktu pamata.

⁵⁴ ASV Vides aizsardzības aģentūras paspārnē darbojas Endokrīno disruptoru skrīninga programma. Japānā Veselības, nodarbinātības un labklājības ministrija ir izveidojusi Endokrīno disruptoru radīta veselības ietekmējuma komiteju.

Saskanīga pieeja endokrīno disruptoru reglamentēšanai

Legislatīvie pasākumi, kas veido ES tiesisko regulējumu attiecībā uz ķīmikālijām, bieži vien ir izstrādāti dažādos laikposmos un ar atšķirīgiem mērķiem. Tāpēc dažkārt atkarībā no reglamentētās nozares endokrīnajiem disruptoriem izmantotas dažādas pieejas, un ir uzdoti jautājumi par to, vai ES tiesiskais regulējums, kas reglamentē endokrīnos disruptorus, ir pietiekami saskanīgs. Īpašu uzmanību pelna divi jautājumi.

Horizontāla pieeja endokrīno disruptoru identificēšanai: Komisija uzskata, ka endokrīno disruptoru identificēšanas pieejai visos attiecīgajos Savienības tiesību aktos vajadzētu būt saskanīgai un balstītai uz plaši pieņemto Pasaules Veselības organizācijas definīciju.

Nesen iedibinātie kritēriji attiecībā uz pesticīdiem un biocīdiem ir pirmais solis minētajā virzienā, taču citas jomas reglamentējošajos ES tiesību aktos šādu kritēriju nav.

Ir izskanējis arguments, ka juridiskās noteiktības labad un tāpēc, lai nepieļautu iespējamo risku, ka kādu vielu vienā tiesību aktā identificē kā endokrīnu disruptoru, bet citā ne, endokrīno disruptoru identificēšanai būtu jānosaka horizontāli kritēriji. Šī lieta būtu jāapsver tālāk.

Regulatīvās sekas attiecībā uz endokrīnajiem disruptoriem: attiecībā uz vielām, kas identificētas kā endokrīnie disruptori, regulatīvā pieeja dažādos tiesību aktos atšķiras.

Kas attiecas uz pesticīdiem un biocīdiem, līdztiesīgie likumdevēji ir pieņēmuši īpašas normas, *“kas balstās uz piesardzības principa”*⁵⁵ un kam pamatā ir vairāki apsvērumi. Piemēram, ņemot vērā attiecīgo līdzekļu īpašo dabu, to, ka endokrīnie disruptori ir vielas, kas rada īpašas bažas, un to, ka attiecībā uz to novērtējumu (piem., vai pastāv drošs ekspozīcijas sliekšnis) valda zinātniska nenoteiktība, tie ir lēmuši, ka tad, ja ir pierādīts, ka kāda viela ir endokrīns disruptors, šo vielu atļaut lietot principā nedrīkst. Ir ļoti nelielas izņēmuma iespējas.

REACH regulā endokrīnie disruptori ir īpaši minēti kā vielas, ko var identificēt kā tādas, kas rada īpaši lielas bažas, un, ja tās prioritizē, uz tām attiecas prasība par licencēšanu. Uz endokrīnajiem disruptoriem var attiecināt arī ierobežojumus.

Citi likumdošanas instrumenti, tādi kā, piemēram, Kosmētikas līdzekļu regula, gan endokrīnos disruptorus īpaši nemin, taču traktē tos tāpat kā citas vielas, kas var nelabvēlīgi ietekmēt cilvēka veselību.

Dažas ieinteresētās personas ir argumentējušas, ka dažās jomās ar ES tiesību aktu reglamentējošo pieeju nepietiek, lai endokrīno disruptoru jautājumā būtu iespējams iedarbīgi reaģēt. To vērta pētīt tālāk.

Saskaņā ar Komisijas Labāka regulējuma programmu un atbilstoši saistībām nodrošināt ES tiesību aktu pastāvīgu atbilstību ir notikušas vai joprojām notiek dažādas izvērtēšanas, kas dažādā mērā skar endokrīno disruptoru tēmu⁵⁶. Tomēr neviena izvērtēšana līdz šim vēl nav aptvērusi visus ar endokrīnajiem disruptoriem saistītos vertikālos un horizontālos aspektus.

⁵⁵ Regulas (EK) Nr. 1107/2009 1. panta 4. punkts un Regulas (ES) Nr. 528/2012 1. panta 1. punkts.

⁵⁶ Tādas kā [REACH REFIT izvērtēšana](#), [REACH pārskatīšana attiecībā uz tādu vielu licencēšanas ceļu, kam ir endokrīni disruptīvas īpašības, saskaņā ar REACH 138. panta 7. punktu, ķīmikālijas reglamentējošo tiesību aktu atbilstības pārbaude, pesticīdu tiesiskā regulējuma izvērtēšana, 7. vides rīcības programmas izvērtēšana, ūdeni reglamentējošo tiesību aktu atbilstības pārbaude, materiālus, kas ir saskarē ar pārtiku, reglamentējošo tiesību aktu izvērtēšana](#) un [rotallietu drošumu reglamentējošo tiesību aktu izvērtēšana](#).

➔ Komisija **sāks atbilstības pārbaudi**, kurā novērtēs, vai attiecīgie ES tiesību akti par endokrīnajiem disruptoriem izpilda kopējo mērķi aizsargāt cilvēka veselību un vidi, eksponētību šīm vielām samazinot līdz minimumam.

Atbilstības pārbaude **endokrīnos disruptorus** paredz pirmo reizi **aplūkot horizontāli**, balstoties uz zinātniskiem pierādījumiem un būtisko tādu datu apjomu, kas jau ievākti un izanalizēti pabeigtās un joprojām notiekošās izvērtēšanās. Tā pavērs iespēju izanalizēt, kā mijiedarbojas dažādās normas / pieejas attiecībā uz endokrīnajiem disruptoriem, identificēt jebkādas iespējamus trūkumus, nekonsekvences vai sinerģijas un novērtēt to kolektīvo ietekmi cilvēka veselībai un videi radīto izmaksu un saņemto ieguvumu izteiksmē, attiecībā uz ES lauksaimnieku un rūpniecības konkurētspēju un starptautisko tirdzniecību. Īpaša uzmanība tiks veltīta jomām, kur attiecībā uz endokrīnajiem disruptoriem tiesību aktos nav konkrētu normu, piemēram, rotaļlietām un kosmētikas līdzekļiem, kā arī materiāliem, kas ir saskarē ar pārtiku.

Īpaša **uzmanība tiks veltīta tam, cik konsekventas un intensīvas ir darbības**, kuru nolūks ir aizsargāt tādas pret endokrīnajiem disruptoriem īpaši jutīgas un mazaizsargātas populācijas grupas kā, piem., auglis vēl attīstības stadijā vai pusaudži. Atbilstības pārbaude pavērs iespēju jautājumu vispusīgi apspriest ar ES iedzīvotājiem un ieinteresētajām personām, arī sabiedriskā apspriešanās. Kopumā tā palīdzēs atbilstoši labāka regulējuma prasībām novērtēt tiesību aktu atbilstību savam mērķim.

Pieejas pamats — visjaunākie zinātniskie pierādījumi

ES lēmumu pieņemšana balstās uz pierādījumiem. Tāpēc, ja ES vēlas vēl vairāk padziļināt izpratni par endokrīnajiem disruptoriem un veidot stingru pamatu rezultatīvu rīcībpolitiku veidošanai, nepieciešams ir pastāvīgs atbalsts pētniecībai.

➔ Savā nākamajā pētniecības un inovācijas pamatprogrammā “Apvārsnis Eiropa”⁵⁷ Komisija ir paredzējusi joprojām gādāt par nepieciešamo **atbalstu pētniecībai, kas vērsta uz to, lai iedzīvotājus un vidi aizsargātu no eksponētības bīstamām ķīmikālijām, arī endokrīnajiem disruptoriem**, tādējādi virzīdama uz priekšu līdzšinējās pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” darbu.

Īpaša uzmanība būtu jāveltī jomām, kur attiecībā uz endokrīnajiem disruptoriem pastāv 1. iedaļā norādītie robi zināšanās un kur lielāks zinātnisku pierādījumu daudzums rīcībpolitiku pilnveidi spēj atbalstīt vislabāk.

Attiecībā uz endokrīnajiem disruptoriem relevantas ir vairākas programmas “Apvārsnis Eiropa” pētniecības plūsmas. Pie tām pieder:

- pētniecība tādām vajadzībām kā tālāka bīstamības novērtēšanas pilnveide, ķīmikāliju riska novērtēšana un pārvaldīšana, arī attiecībā uz “kokteiļefektu”, un vajadzīgo datu vākšana, koplietošana un kombinēšana;
- pētniecība par bažas radošo vielu likvidēšanu ražošanas un dzīvescikla beigu fāzē; atbalsts drošu aizstājēju izstrādei un drošām un rentablām ražošanas tehnoloģijām;
- pētniecība par ekoinovāciju bīstamu vielu un jaunu iespējami bīstamu ķīmisku vielu radītā vides piesārņojuma novēršanai un atveseļošanai; uzmanība tiek pievērsta arī ķīmikāliju, ražojumu un atkritumu saskares punktiem.

⁵⁷ COM(2018) 435 un COM(2018) 436 — sk. jo īpaši klasteri “Veselība” (ierosinātais budžets 7,7 miljardi euro) un klasteri “Kopīgā pētniecības centra (JRC) ar kodolenerģiju nesaistītās tiešās darbības” (ierosinātais budžets 2,2 miljardi euro) otrajā pilārā “Globālās problēmas un rūpniecības konkurētspēja”.

Iekļaujoša pieeja

Lai varētu virzīties uz priekšu endokrīno disruptoru jautājuma faktiskā risināšanā, Komisija turēsies pie iekļaujošas pieejas, kas būtu atvērta, caurredzama un vestu kopā visas ieinteresētās personas. Komisija ir gatava rūpīgi klausīties, sadarbīgi veidot dialogu un proaktīvi sazināties.

Tas ir būtiski arī starptautiskajai sadarbībai ar ārpussavienības partneriem, lai Savienība neiepaliktu attiecībā uz pētniecības rezultātiem, lai būtu droši, ka efektīvi izmantoti tiek pasaulē esošie resursi, ka tiek panākta regulatīva saskaņa, jo tas mazina šķēršļus tirdzniecībai, un ka Eiropas Savienība nezaudē pasaules līdera pozīcijas.

➔ Komisija katru gadu organizēs **endokrīnajiem disruptoriem veltītu forumu**. Forumā zinātniekiem, sabiedrībai un privātām ieinteresētajām personām ar speciālām zināšanām par endokrīnajiem disruptoriem būs iespējams apmainīties ar informāciju un paraugpraksi, apzināt problēmas un veidot sinerģijas, informatīvi atbalstot Komisijas reflektējošo izvērtēšanu.

➔ Komisija **aktīvāk atbalstīs attiecīgo starptautisko organizāciju darbu** un rosina dalībvalstis rīkoties tāpat. Īpaši svarīga nozīme ir vajadzībai Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijai sniegt atbalstu, kas tai vajadzīgs, lai virzītos uz priekšu starptautiski saskaņotu testēšanas vadlīniju izstrādē.

➔ Komisija izskatīs arī, kādas ir iespējas uz endokrīnajiem disruptoriem attiecināt līdzšinējo **starptautisko ķīmikāliju klasifikācijas sistēmu**. Tādējādi endokrīno disruptoru identificēšanā būtu rasts globāls risinājums (līdzīgi kā jau ir ar tādām citām bīstamu vielu klasēm kā mutagēni, kancerogēni un reproduktīvajai sistēmai toksiskas vielas).

➔ Lai ES iedzīvotājiem sniegtu skaidru un daudzpusīgu informāciju, uz ko var paļauties, Komisija izveidos **vienotu endokrīnajiem disruptoriem veltītu tīmekļvietni**. Tīmekļvietnē būs apkopota un integrēta visa informācija par endokrīnajiem disruptoriem, kura patlaban atrodama dažādās Komisijas un ES aģentūru pārvaldītās tīmekļvietnēs. Tāpēc attiecībā uz informāciju par endokrīnajiem disruptoriem tā būs vienots piekļuves punkts, kur iedzīvotāji un ieinteresētās personas varēs ērti pārredzamā veidā gūt jaunāko informāciju šajā jautājumā. Ievērojot subsidiaritātes apsvērumus, **Komisija iedrošinās dalībvalstis, kuras uzskata par nepieciešamu izstrādāt īpašas** plašākai sabiedrībai un mazaizsargātām grupām paredzētas **informatīvi izglītojošas kampaņas**, kas veltītas endokrīnajiem disruptoriem.

4. NOSLĒGUMS

Gandrīz divdesmit gadus pēc Kopienas 1999. gada endokrīno disruptoru stratēģijas pieņemšanas endokrīnā disrupcija joprojām ir globāla problēma, kā arī bažu cēlonis daudziem ES iedzīvotājiem. Pēdējo divu desmitgāžu laikā gan ir notikusi būtiska virzība uz priekšu, ir iegūta labāka izpratne par endokrīnajiem disruptoriem un pilnveidota ar tiem saistītā pārvaldība, tomēr ES centienus ir svarīgi intensificēt.

Komisija joprojām ir pilna apņēmības ES iedzīvotājus un vidi aizsargāt no endokrīnajiem disruptoriem. Šajā nolūkā iepriekš izklāstītā stratēģiskā pieeja tiecas nodrošināt augsta līmeņa aizsardzību ES iedzīvotājiem un videi un turklāt saglabāt tādu iekšējo tirgu, kurš apmierina patērētāju vajadzības un ir labvēlīgs uzņēmumu plauksmei.

Saskaņā ar Komisijas Labāka regulējuma programmu un atbilstoši saistībām nodrošināt ES tiesību aktu pastāvīgu atbilstību Komisija sāk **daudzpusīgi pārbaudīt spēkā esošo endokrīnos disruptorus reglamentējošo tiesisko regulējumu**. Šī reflektējošā izvērtēšana dos iespēju novērtēt, vai endokrīnos disruptorus reglamentējošie ES tiesību akti pilda savus vispārējos virsmērķus aizsargāt cilvēka veselību un vidi. Tā nodrošinās iedzīvotāju iesaisti un ieinteresēto pušu dalību, arī ar sabiedriskas apspriešanas starpniecību, un palīdzēs Komisijai diskusiju virzīt uz priekšu un izlemt, vai tiesisko regulējumu nepieciešams grozīt.

Turklāt šajā paziņojumā pieteiktās iniciatīvas balstīs **pastāvīgu attiecīgās zinātniskās pētniecības progresu, sekmēs iekļaujošu dialogu** un sadarbību ar visām ieinteresētajām personām, kā arī pavērs iespēju **intensificēt spēkā esošo endokrīno disruptoru politikas nostādņu īstenošanu**.

Komisija aicina Parlamentu un Padomi atbalstīt šajā paziņojumā aprakstītās iniciatīvas un šajā diskusijā dot savu pienesumu, vienlaikus vēršoties pēc pienesuma arī pie Eiropas Ekonomikas un Sociālo lietu komitejas.